

Obsah

1	Vývoj a pojetí sociální pediatrie v historickém kontextu	7
2	Zařízení zajišťující ochranu ohrožených dětí, především v oblasti sociální	10
2.1	Ústavní zařízení v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR	10
2.1.1	Diagnostický ústav	10
2.1.2	Dětský domov	11
2.1.3	Dětský domov se školou	11
2.1.4	Výchovný ústav	11
2.1.5	Středisko	11
2.2	Ústavní péče v gesci zdravotnictví a nestátní organizace	12
2.3	Ambulantní zařízení, OSPOD	14
3	Postavení dítěte ve společnosti a jeho potřeby	15
3.1	Socializace dítěte	15
3.2	Potřeby dítěte	15
3.2.1	Biologické potřeby	15
3.2.2	Psychické potřeby	16
3.2.3	Sociální potřeby	16
3.2.4	Vývojové potřeby	16
3.2.5	Maslowova hierarchie (pyramida) potřeb	16
4	Práva dítěte	19
4.1	Dítě v běhu času	19
4.2	Úmluva o právech dítěte	19
4.3	Haagská úmluva o únosech dětí	20
4.4	Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí	22
5	Rodina	25
5.1	Definice	25
5.2	Historie rodiny	26
5.2.1	Historie vývoje rodiny v České republice	27
5.2.2	Poznámky k současné podobě rodiny – sekularizovaná rodina	27
5.3	Poruchy rodiny	28
5.4	Deprivace – depriváční syndrom	30
6	Faktory ovlivňující zdravotní stav dětské populace	31
7	Děti vyžadující speciální péči	33
7.1	Ohrožené dítě	33
7.2	Rizikové dítě	33
7.3	Dítě s postižením – druhy postižení	33
7.4	Sociálně maladaptované dítě	34
7.5	Nemocné dítě	35
8	Nezaopatřené dítě	36
9	Děti „na okraji společnosti“ a jejich specifické problémy	40
9.1	Národnostní menšiny	40

9.2 Uprchlícké děti a mládež.....	40
9.2.1 Děti uprchlíků-cizinců v České republice.....	41
9.3 Specifika romského etnika.....	42
9.4 Děti v chudobě, pracovně zneužívané, street-children.....	43
10 Náhradní rodinná péče	45
10.1 Svěření dítěte do péče jiné osoby (svěřenectví)	45
10.2 Pěstounská péče.....	46
10.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu.....	47
10.4 Dávky pěstounské péče.....	47
10.5 Poručenství, pokud poručník o dítě osobně pečuje	47
10.6 Osvojení (adopce)	48
11 Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte – CAN (Child Abuse and Neglect)	51
11.1 Týrání dítěte (fyzické i psychické)	51
11.2 Zneužívání dítěte	53
11.3 Zanedbávání dítěte.....	54
11.4 Tresty ve vztahu k syndromu CAN	54
11.5 Zvláštní formy CAN	55
11.6 Diagnostika syndromu CAN.....	56
11.7 Terapie syndromu CAN	56
12 ADHD – Attention Deficit Hyperactivity Disorder	57
12.1 Klinické projevy	57
12.2 Rodič a dítě s ADHD	58
12.3 Diagnostika.....	58
12.4 Způsoby komunikace	59
12.5 Jak přistupovat k dítěti s ADHD při učení?	59
12.6 Medikace a ADHD	59
13 Poruchy autistického spektra	61
13.1 Prevalence a etiopatogeneze.....	61
13.2 Klinický obraz.....	62
13.3 Diagnostika, průběh, prognóza a terapie.....	63
13.4 Sociální přístup k řešení poruch autistického spektra	65
14 Koncepce péče o děti a dospívající se závažnou život limitující a ohrožující diagnózou a jejich rodiny.....	67
14.1 Dětská paliativní péče	68
14.2 Domácí prostředí	70
14.3 Zdravotní služby.....	70
14.4 Sociální služby.....	71
15 Rizikové chování dětí a mládeže	76
15.1 Šikana	77
15.1.1 Formy šikany	77
15.1.2 Druhy šikany.....	78
15.2 Kyberšikana	78
15.2.1 Rizikové faktory kyberšikany.....	79
15.2.2 Znaky kyberšikany	79
15.2.3 Druhy kyberšikany	81

15.3 Rizikové chování dětí a mládeže – shrnutí	83
15.4 Kde hledat pomoc	83
16 Autoagresivní chování dětí	85
16.1 Suicidiální chování	85
16.2 Sebevražedný pokus	85
16.3 Sebepoškozování.....	86
16.4 Autoagresivní chování a současnost.....	86
17 Poruchy příjmu potravy u dětí a dospívajících	88
17.1 Mentální anorexie a mentální bulimie.....	88
17.2 Obezita.....	88
17.3 Další poruchy příjmu potravy	89
18 Úrazy dětí	91
18.1 Úrazy dětí.....	91
18.2 Otravy.....	92
18.3 Tonutí a utonutí	92
18.4 Prevence úrazů.....	92
18.5 Prognóza dětských úrazů.....	94
19 Látkové a nelátkové závislosti	95
19.1 Co je to závislost?.....	95
19.2 Návykové látky	95
19.2.1 Legální látky	95
19.2.2 Nelegální látky	96
19.3 Česká protidrogová politika (ČPP) a její struktura	97
19.4 Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP)	97
19.5 Systém péče o uživatele drog v České republice	100
19.6 Nelátkové závislosti.....	101
20 Vybrané statistické údaje ve vztahu k sociální pediatrii	104
Použitá a doporučená literatura	106